

34ο Ετήσιο Επιμορφωτικό Σεμινάριο Πειθαρχικό

*Βασίλης Αντωνούλης
Καθηγητής Διαιτησίας
Πρόεδρος ΚΕΔ/ΕΟΠΕ*

Αθήνα, 26-27 Σεπτεμβρίου 2026

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟΥ

Για τη σωστή εφαρμογή του πειθαρχικού ελέγχου κατά τη διάρκεια ενός αγώνα βόλεϊ, ο διαιτητής (κυρίως ο 1ος διαιτητής, ο οποίος έχει την τελική δικαιοδοσία) βασίζεται σε μια σειρά από κανόνες και συνεργασίες.

Πρέπει να διαθέτει έναν συνδυασμό **άριστης γνώσης των κανονισμών, ψυχολογικών δεξιοτήτων και συναισθηματικής νοημοσύνης**. Ο έλεγχος του παιχνιδιού δεν βασίζεται μόνο στην επιβολή ποινών, αλλά κυρίως στην πρόληψη και τη σωστή επικοινωνία.

1. Γνώση και Εφαρμογή των Κανονισμών

Απόλυτη εξειδίκευση: Το βασικότερο “εργαλείο” του διαιτητή είναι η βαθιά γνώση των κανονισμών. Πρέπει να τους γνωρίζει άριστα.

Συνέπεια και ομοιομορφία: Οι αποφάσεις πρέπει να είναι σταθερές καθ' όλη τη διάρκεια του αγώνα και για τις δύο ομάδες. Η έλλειψη συνέπειας προκαλεί εκνευρισμό.

Κλιμάκωση των ποινών: Γνώση των σταδίων της πειθαρχικής διαδικασίας (προφορική προειδοποίηση, επίσημη προειδοποίηση-κίτρινη κάρτα, ποινή-κόκκινη κάρτα, αποβολή, αποκλεισμός).

Η Συνεργασία με τον 2ο Διαιτητή: Ο 2ος διαιτητής αποτελεί τα «μάτια» του 1ου διαιτητή στο επίπεδο του αγωνιστικού χώρου. Βοηθάει στον έλεγχο των πάγκων των ομάδων, των αναπληρωματικών και του τεχνικού επιτελείου, ενημερώνοντας άμεσα τον 1ο διαιτητή για οποιαδήποτε ανάρμοστη συμπεριφορά ξεφεύγει από το οπτικό του πεδίο. Αν ο προπονητής διαμαρτύρεται έντονα, ο δεύτερος διαιτητής οφείλει να παρέμβει άμέσως για να τον ηρεμήσει, προτού χρειαστεί η παρέμβαση του πρώτου με κάρτα.

2. Επικοινωνιακές και Ψυχολογικές Δεξιότητες

Προληπτική διαιτησία: Η ικανότητα να "διαβάζει" την ένταση πριν αυτή κλιμακωθεί. Μια σύντομη προφορική παρατήρηση ή ένα βλέμμα στον αρχηγό της ομάδας μπορεί να προλάβει μια κάρτα.

Επικοινωνία μέσω των αρχηγών: Ο διαιτητής πρέπει να χρησιμοποιεί τον αρχηγό του αγώνα ως το μοναδικό κανάλι επικοινωνίας με την ομάδα, αποφεύγοντας τις λογομαχίες με άλλους παίκτες ή προπονητές. Ο αρχηγός του αγώνα είναι ο μόνος παίκτης που έχει το δικαίωμα να ζητήσει διευκρίνιση για την εφαρμογή ή την ερμηνεία των κανονισμών. Η σωστή διαχείριση αυτής της επικοινωνίας επιτρέπει στον διαιτητή να εκτονώνει την ένταση πριν χρειαστεί να καταφύγει σε αυστηρές πειθαρχικές ποινές.

Γλώσσα του σώματος: Η πειθαρχία δεν επιβάλλεται μόνο με ποινές, αλλά και με τη γλώσσα του σώματος, το βλέμμα και τον σύντομο, καθαρό διάλογο με τους αρχηγούς των ομάδων. Ο διαιτητής πρέπει να έχει ξεκάθαρη χειροσήμανση και σταθερή στάση σώματος που εκπέμπουν αυτοπεποίθηση, ηρεμία και δικαιοσύνη, χωρίς να δείχνει αλαζονεία ή επιθετικότητα. Ο διαιτητής δεν πρέπει να δείχνει εκνευρισμό, να φωνάζει ή να κάνει ειρωνικές χειρονομίες και να δείχνει ότι χάνει την ψυχραιμία του. Η ήρεμη φωνή και το ανέκφραστο πρόσωπο μειώνουν την ένταση. Ένας προσιτός αλλά σταθερός διαιτητής προλαμβάνει τα προβλήματα πριν αυτά διογκωθούν.

Γλώσσα του σώματος:

Κοιτάζει τον αρχηγό στα μάτια, δείχνοντας σιγουριά για την απόφασή του, χωρίς όμως να γίνεται προκλητικός. Όταν καλείτε τον παίκτη ή τον αρχηγό, ο σύντομος διάλογος πρέπει να γίνεται με **ΕΥΓΕΝΕΙΑ και ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ** και από τις δύο πλευρές, ακόμη και να φτάσετε στο σημείο να πείτε **“εγώ έτσι το είδα και το σφύριξα”**.

Ο διαιτητής δεν πρέπει να αλλάζει την απόφασή του επειδή μια ομάδα διαμαρτύρεται έντονα. Αν συνειδητοποιήσει ότι έκανε λάθος, μπορεί να σφυρίξει επανάληψη της φάσης, αλλά ποτέ ως αποτέλεσμα πίεσης.

3. Πώς η προσωπικότητα επηρεάζει την πειθαρχία- Διαχείριση Συναισθημάτων

Ενώ οι κανονισμοί παρέχουν τα εργαλεία (όπως είναι οι κάρτες), ο τρόπος με τον οποίο ο διαιτητής επιβάλλεται και επικοινωνεί καθορίζει το αν ένας αγώνας θα κυλήσει ομαλά ή θα ξεφύγει από τον έλεγχο.

Ψυχραιμία και αυτοέλεγχος: Το βόλεϊ είναι άθλημα με γρήγορο ρυθμό και έντονες φάσεις. Ο διαιτητής πρέπει να παραμένει ηρεμότερος όλων, ειδικά όταν η κερκίδα, οι παίκτες ή οι προπονητές βρίσκονται σε ένταση. Πρέπει να αντιδρά στις διαμαρτυρίες με ψυχραιμία, σταθερότητα και αυστηρή τήρηση των κανονισμών. Η ικανότητα του διαιτητή να παραμένει ήρεμος σε κρίσιμες στιγμές ή διαμαρτυρίες μεταδίδει αυτή την ηρεμία και στο γήπεδο.

Αντικειμενικότητα: Αποστασιοποίηση από προσωπικά σχόλια ή προκλήσεις. Η κριτική των παικτών αφορά την απόφαση, όχι το πρόσωπο του διαιτητή. Όταν η προσωπικότητα του διαιτητή αποπνέει αμεροληψία, οι παίκτες αποδέχονται πιο εύκολα ακόμα και τα λάθη, καθώς γνωρίζουν ότι δεν υπάρχει πρόθεση.

Αποφασιστικότητα ,Εμπιστοσύνη και Αυτοπεποίθηση:

Ένας διαιτητής που δείχνει σιγουριά στις αποφάσεις του κερδίζει αμέσως τον σεβασμό των παικτών και των προπονητών. Η διστακτικότητα, αντίθετα, προκαλεί αμφισβήτηση και εντάσεις.

Η Ικανότητα λήψης δύσκολων αποφάσεων σε κλάσματα δευτερολέπτου χωρίς δισταγμό είναι σημαντική καθώς ο δισταγμός μειώνει το κύρος του διαιτητή.

Οι κατευθυντήριες γραμμές της FIVB ορίζουν ότι ο διαιτητής πρέπει να ξεχωρίζει την αυθόρμητη έκφραση συναισθημάτων λόγω της έντασης του αγώνα από την εσκεμμένη ανταθλητική συμπεριφορά και τις προσβολές.

Το Σύστημα Video Challenge (αν υπάρχει):

Παρόλο που χρησιμοποιείται κυρίως για τεχνικά σφάλματα (π.χ. επαφή με το φιλέ, μέσα/έξω), η παρουσία του μειώνει τις διαμαρτυρίες των παικτών και των προπονητών, διευκολύνοντας τον διαιτητή να διατηρήσει την πειθαρχία στο γήπεδο.

4. Κλιμακωτή Πειθαρχική Διαδικασία (Κάρτες)

Όταν οι διαμαρτυρίες ξεπερνούν τα όρια της απλής ερώτησης και γίνονται έντονες, ο διαιτητής εφαρμόζει το επίσημο ποινολόγιο. Οι αποφάσεις για τις κάρτες πρέπει να λαμβάνονται γρήγορα, δείχνοντας ότι υπάρχει ένα ξεκάθαρο όριο που δεν μπορεί να ξεπεραστεί.

Στο μυαλό σας πάντα πρέπει να έχετε ότι ποτέ ένας αγώνας δεν πρέπει να τελειώσει με έναν πόντο που θα προέρχεται από κόκκινη κάρτα, εκτός κι αν πρόκειται για εμφανέστατη παράβαση του κανονισμού.

Στάδιο 1 – Προειδοποίηση (Warning):

Προφορική προειδοποίηση:

Γίνεται μέσω του αρχηγού της ομάδας προς τον παίκτη ή τον προπονητή που διαμαρτύρεται.

Κίτρινη Κάρτα (Warning):

Δεν αποτελεί ποινή, αλλά τελική προειδοποίηση προς την ομάδα. Σημειώνεται στο φύλλο αγώνα και ισχύει για ολόκληρη την ομάδα για το υπόλοιπο του παιχνιδιού.

Στάδιο 2 – Ποινή (Penalty) / Κόκκινη Κάρτα:

Εάν οι διαμαρτυρίες συνεχιστούν μετά την κίτρινη κάρτα, ή αν η συμπεριφορά είναι εξ αρχής προσβλητική (αγένεια, ειρωνεία).

Συνέπεια: Η αντίπαλη ομάδα κερδίζει έναν πόντο και το δικαίωμα για σερβίς.

Στάδιο 3 – Αποβολή (Expulsion) / Κίτρινη και Κόκκινη Κάρτα μαζί στο ένα χέρι:

Εφαρμόζεται σε περιπτώσεις εξαιρετικά επιθετικής συμπεριφοράς ή επαναλαμβανόμενης προσβλητικής διαμαρτυρίας.

Συνέπεια: Ο παίκτης ή ο προπονητής αποβάλλεται από το σετ και πρέπει να πάει στα αποδυτήρια χωρίς άλλες συνέπειες για το σκορ.

Στάδιο 4 – Αποκλεισμός (Disqualification) / Κίτρινη και Κόκκινη Κάρτα ξεχωριστά στα δύο χέρια:

Για σωματική επίθεση, απειλή ή ακραία υβριστική συμπεριφορά.

Συνέπεια: Ο παίκτης ή ο προπονητής αποκλείεται για το υπόλοιπο του αγώνα και πρέπει να πάει στα αποδυτήρια.

Σύγκριση: Τυπική Εφαρμογή Κανονισμών- Προσωπικότητα

Χαρακτηριστικό	Μόνο τυπική εφαρμογή κανονισμών	Εφαρμογή με ισχυρή προσωπικότητα
Διαχείριση εντάσεων	Συχνή χρήση καρτών χωρίς προειδοποίηση, αυξάνοντας τον εκνευρισμό.	Χρήση προφορικών προειδοποιήσεων και παιδαγωγικού ελέγχου.
Σχέση με παίκτες	Απόσταση, ψυχρότητα και δημιουργία αισθήματος αδικίας.	Σεβασμός, καθαρά όρια και συνεργασία με τους αρχηγούς.
Έλεγχος αγώνα	Ο αγώνας μπορεί να γίνει νευρικός αν χαθεί η ψυχραιμία.	Ο αγώνας παραμένει σε αθλητικά πλαίσια, ακόμη και στα κρίσιμα σημεία.

Συμπερασματικά, οι κανονισμοί είναι το «γράμμα του νόμου», αλλά η προσωπικότητα του διαιτητή είναι το «πνεύμα» που επιτρέπει στον αγώνα να παιχτεί με ασφάλεια, δικαιοσύνη και πειθαρχία.

Ο 1ος και ο 2ος διαιτητής στο βόλει συνεργάζονται στενά, για τη διατήρηση της πειθαρχίας.

Ο Ρόλος του 1ου Διαιτητή στη διατήρηση της πειθαρχίας.

Ο 1ος διαιτητής έχει την απόλυτη εξουσία του **αγώνα**. Οι αποφάσεις του είναι τελεσίδικες, έχοντας μάλιστα το δικαίωμα να ακυρώσει αποφάσεις των άλλων μελών της διαιτητικής ομάδας αν θεωρήσει ότι έσφαλαν.

Διατήρηση της πειθαρχίας: Είναι ο **μόνος** που έχει τη δικαιοδοσία να επιβάλλει επίσημες ποινές (προειδοποίηση, κίτρινη κάρτα, κόκκινη κάρτα, αποβολή, Αποκλεισμό) σε παίκτες ή μέλη του πάγκου.

Ο Ρόλος του 2ου Διαιτητή στη διατήρηση της πειθαρχίας είναι κυρίως διαχειριστικός και υποστηρικτικός.

Προστασία της πειθαρχίας από τα μέλη των πάγκων και των αναπληρωματικών παικτών:
Παρόλο που δεν δείχνει ο ίδιος κάρτες, είναι αυτός που θα εντοπίσει την ανάρμοστη συμπεριφορά στον πάγκο ή μεταξύ των παικτών και θα τη μεταφέρει αμέσως στον πρώτο διαιτητή για να επιβληθεί η ποινή.

Η διαχείριση των διαμαρτυριών του προπονητή αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για τη διαιτητική ομάδα στο βόλεϊ.

Η σωστή αντιμετώπιση των παραβατικών συμπεριφορών του προπονητή βασίζεται στην προληπτική επικοινωνία και, αν χρειαστεί, στην αυστηρή εφαρμογή του πειθαρχικού δικαίου.

1. Ο ρόλος του 2ου Διαιτητή

Ο 2ος διαιτητής βρίσκεται πιο κοντά στους πάγκους και λειτουργεί ως ο πρώτος διαμεσολαβητής:

Ομαλή Διαιτησία: Αν ο προπονητής απευθυνθεί στον 2ο διαιτητή με σεβασμό και κόσμιο τρόπο ζητώντας μια απλή διευκρίνιση, ο κανονισμός προτείνει μια σύντομη και ξεκάθαρη απάντηση εκ μέρους του. Αυτό προλαμβάνει περαιτέρω εντάσεις.

Αποτροπή κλιμάκωσης:

Αν ο προπονητής αρχίσει να φωνάζει ή να χειρονομεί, ο 2ος διαιτητής πρέπει να του ζητήσει άμεσα να επιστρέψει στη θέση του, χωρίς όμως να μπει σε λογομαχία.

2. Η χρήση του Αρχηγού Αγώνα

Αν ο προπονητής συνεχίζει να διαμαρτύρεται έμμεσα, ο 1ος διαιτητής καλεί τον αρχηγό της ομάδας. Του ζητά να μεταφέρει στον προπονητή του την εντολή να σταματήσει τις διαμαρτυρίες, προειδοποιώντας τον για επικείμενη κάρτα.

Η σωστή εφαρμογή του πειθαρχικού ελέγχου από τους διαιτητές στο βόλεϊ είναι καθοριστική για την ομαλή διεξαγωγή του αγώνα και βασίζεται στους Επίσημους Κανονισμούς της FIVB. Ο πρωταρχικός στόχος του διαιτητή δεν είναι η τιμωρία, αλλά η πρόληψη της ανάρμοστης συμπεριφοράς και η διατήρηση του πνεύματος του "Fair Play."

Στρατηγική Διαχείρισης για Αποτελεσματική Εφαρμογή

Για να έχει το πειθαρχικό το επιθυμητό αποτέλεσμα, ο πρώτος διαιτητής πρέπει να ακολουθεί τις εξής βασικές αρχές:

Σταθερότητα και Ομοιομορφία: Οι κανόνες πρέπει να εφαρμόζονται με τον ίδιο τρόπο και για τις δύο ομάδες, από τον πρώτο μέχρι τον τελευταίο πόντο. Η έλλειψη σταθερότητας δημιουργεί εκνευρισμό.

Ψυχραιμία και Αυτοσυγκράτηση: Ο διαιτητής δεν πρέπει να απαντά με θυμό ή ειρωνεία στις διαμαρτυρίες. Η γλώσσα του σώματος πρέπει να αποπνέει σιγουριά και επαγγελματισμό.

Χρήση του Αρχηγού Αγώνα: Ο αρχηγός είναι ο μοναδικός παίκτης που έχει το δικαίωμα να ζητήσει διευκρινίσεις. Ο διαιτητής πρέπει να επικοινωνεί μέσω αυτού για να ηρεμεί τα πνεύματα.

Έγκαιρη Παρέμβαση: Μια έγκαιρη προφορική παρατήρηση στην αρχή του αγώνα μπορεί να αποτρέψει τη χρήση καρτών αργότερα, θέτοντας νωρίς τα όρια.

Σαφήνεια στα Σήματα: Κατά την επίδειξη των καρτών, ο διαιτητής πρέπει να δείχνει καθαρά το υπαίτιο μέλος της ομάδας, ώστε να μην υπάρχει σύγχυση στο κοινό, τη γραμματεία και τους παίκτες.

Χρυσός Κανόνας: "Μην αγνοείτε, μην απαντάτε με θυμό"

Οι έμπειροι διαιτητές αποφεύγουν να κοιτάζουν επίμονα τον προπονητή που διαμαρτύρεται, καθώς αυτό μπορεί να εκληφθεί ως πρόκληση. Ταυτόχρονα, το να τον αγνοούν εντελώς μπορεί να γιγαντώσει τον εκνευρισμό του. Η βέλτιστη πρακτική είναι η **σταθερή, ήρεμη, αλλά απόλυτη στάση** που δείχνει ότι ο έλεγχος του αγώνα ανήκει αποκλειστικά στους διαιτητές.

ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΔΙΑΙΤΗΤΩΝ

Η συμπεριφορά των διαιτητών βόλεϊ εκτός γηπέδων καθορίζεται αυστηρά από τον Κανονισμό Διαιτησίας της Ε.Ο.Π.Ε. και τις Οδηγίες της Ο.Δ.Β.Ε., καθώς το λειτούργημά τους απαιτεί την προάσπιση του κύρους, της αμεροληψίας και της αξιοπρέπειας του αθλήματος σε κάθε έκφραση της δημόσιας και κοινωνικής τους ζωής. Οι βασικοί κανόνες και οι υποχρεώσεις που διέπουν τη διαγωγή τους εκτός του αγωνιστικού χώρου χωρίζονται στις εξής κατηγορίες:

1. Δημόσιες Δηλώσεις και Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης

Απαγόρευση σχολιασμού:

Οι διαιτητές απαγορεύεται αυστηρά να προβούν σε δημόσιες κριτικές, δηλώσεις ή αναρτήσεις στα social media σχετικά με αποφάσεις συναδέλφων τους, τη διοίκηση της Ομοσπονδίας, τις Επιτροπές της Ομοσπονδίας, Ομάδες, Αθλητές ή Παράγοντες.

Διατήρηση ουδετερότητας:

Οφείλουν να μην εκφράζουν δημόσια οπαδικές προτιμήσεις που θα μπορούσαν να κλονίσουν την εμπιστοσύνη των ομάδων προς το πρόσωπό τους ή να προκαλέσουν υπόνοιες μεροληψίας.

2. Σχέσεις με Σωματεία, Προπονητές και Αθλητές

Απόσταση και διακριτικότητα:

Οι διαιτητές πρέπει να αποφεύγουν την έντονη κοινωνική συναναστροφή, τις προσωπικές φιλίες ή τις δημόσιες εμφανίσεις με στελέχη, προπονητές ή παίκτες ομάδων, ειδικά πριν από κρίσιμες αναμετρήσεις.

Αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων:

Δεν επιτρέπεται να εμπλέκονται σε διοικητικά ή τεχνικά πόστα σωματείων βόλει, ούτε να παρέχουν ανεπίσημες συμβουλές που θα μπορούσαν να θεωρηθούν προνομιακή μεταχείριση.

3. Συμπεριφορά στους Χώρους των Γηπέδων (Πριν και Μετά τον Αγώνα)

Έγκαιρη προσέλευση:

Οφείλουν να προσέρχονται στο γήπεδο τουλάχιστον **60 λεπτά πριν την έναρξη**. Κατά την παραμονή τους στα αποδυτήρια, **απαγορεύεται αυστηρά** να επιτρέπουν την είσοδο σε οποιοδήποτε μη προβλεπόμενο πρόσωπο.

Κοινωνική συμπεριφορά:

Κατά την άφιξη και την αποχώρησή τους από το γήπεδο, πρέπει να επιδεικνύουν απόλυτη ευγένεια, να μην προκαλούν με τη στάση τους και να μην απαντούν σε τυχόν λεκτικές προκλήσεις από φιλάθλους.

4.Επαγγελματική και Προσωπική Αξιοπρέπεια

Υποχρέωση επιμόρφωσης:

Είναι υποχρεωμένοι να παρακολουθούν όλα τα ετήσια σεμινάρια διαιτησίας και τις τεχνικές συγκεντρώσεις της **ΚΕΔ/Ε.Ο.ΠΕ της ΤΕΔ/Ο.Δ.Β.Ε και των Ε.Δ των ενώσεών τους**, με την ανάλογη εμφάνιση, σύμφωνα με τον ενδυματολογικό κώδικα των αξιολογημένων διαιτητών.

Ηθική ακεραιότητα: Κάθε συμπεριφορά στην προσωπική τους ζωή που έρχεται σε αντίθεση με τα χρηστά ήθη ή εμπλοκή σε παράνομες δραστηριότητες (π.χ. παράνομος στοιχηματισμός), επιφέρει άμεση παραπομπή στα πειθαρχικά όργανα (**ΚΕΔ/ΕΟΠΕ**) και μπορεί να οδηγήσει σε οριστική διαγραφή από τους πίνακες διαιτητών.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!!!